

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Dæmonem non posse non tristari. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

mihi maxime probatur. Nam summa tristitia, qualem daemones habent, non patitur secum delectationem ob rationem dictam: at vero cum desiderio non pugnat: imo vero quanto magis aliquis delectatur, magis potest timere: & quanto magis tristatur, magis potest desiderare: qui enim tristatur vehementer, summo opere quoque desiderat carere illo malo, de quo tristatur: sed vehementer tristitia non finit delectari de bono aliquo. Et hinc patet solutio argumenti, quod pro sententia priori allatum est. Constat enim ex dictis, quare possit quis cum summa tristitia habere desiderium, non autem letari: quia bonum, prout est obiectum desiderij, est absens: & ita apprehendi potest, ut placeat futurum: adeptum tamen non aestimatur ut bonum in tanta tristitia, & ideo non delectat.

Postremo veram censeo sententiam S. Thomae nostrae opinioni vilo modo contrariam, quatenus asserit, daemones, aliquam capere delectationem de victoria, quam contra homines obtinent: ea enim tamen delectationem non esse veram, sed apparentem tantum, quam ipse phantasticam vocat: quod tamen non est ita intelligendum, quasi daemones videantur sibi delectari, cum reuera non delectentur (neque enim haec deceptio ipsis contingere potest) sed quia ita se habent in tentatione hominum, ac si vere, obtenta victoria, delectarentur. Licet enim semel, atque iterum vincant hominem, nullamque inde capiant voluntatem ob rationem superius dictam: nihilominus ita prae affectu sunt, ut iterum ipsum, aut alium hominem aggrediantur, apprehendentes sibi in futura victoria novam causam letitiae, quam in praecedenti victoria non inveniunt: in quo se habent instar eorum, qui letantur. Hoc autem recte contingere potest propter pravam eorum dispositionem, ex qua prouenit, ut ex praeteritis victorijs, ex quibus nullam voluptatem ceperunt cautiore non fiant. Hoc eodem modo intelligendus est Augustinus.

CAPVT IV.

Demonem non posse non tristiari.

Postremo in hac disputanda tractandum est, an daemones, ita tristentur, ut in eorum sit potestate non tristiari: in qua etiam difficultate Doctores omnes non eodem modo sentiunt. Scotus in 2. d. 7. q. 1. §. Respondeo nunc dicere, & in reportatis eadem disput. quast. 3. arbitrat, ab omni actu voluntatis damnatos posse cessare. Ex qua sententia sequitur, posse etiam cessare à dolore, & tristitia, qui sunt actus voluntatis. Quamuis enim ipse Scotus in 3. d. 1. §. Aliter potest dici, & in 4. distinct. 49. qu. 7. putet, tristitiam formaliter non esse actionem elicitam appetentis facultatis, sed passionem ab obiecto (quam sententiam impugnabo 1. 2. quast. 4. art. 1.) & ex hac parte non posset damnatus à tristitia cessare tamen cum existimet etiam ibidem, priorem esse hac passione tristitiae actum quendam elicitem voluntatis, siue quo tristitia non esset: plane consequitur, ex eius sententia posse damnatos à tristitia cessare: quia cessare possunt ab eo actu, qui debet necessario tristitiam praecedere.

Huius sententiae meminerunt Gregorius in 2. *Ysaquus in 1. p. tom. 2.*

dist. 7. quast. 1. art. 2. & Bassolis quast. 1. art. 3. eamque censent esse falsam. Nam si vera esset: lequeretur, daemones posse seiplos a poena sensus liberare: quae sane sententia ex parte peior esset errore Origenis, nam Origenes ita dicebat penas damnatorum finiendas esse, ut id non ex ipsorum voluntate, sed ex Dei misericordia futurum concederet. Sed Scotus in reportatis quast. illa 3. ut defendat, non posse daemones non tristiari, docet actum tristitiae, quo daemones tristantur, à solo Deo produci, & conseruari, & ita daemones ab eo cessare non posse. Ceterum, ut supra diximus dist. 13. q. 2. impossibile est, actum intellectus, aut voluntatis à solo Deo produci: & ideo hac ratione defendi non potest praedicta opinio.

Posset quidem aliquis concedere, daemones non posse cessare à tristitia, impossibilitate consequenti: quia Deus semper immitit ralem cogitationem, quam scit futuram causam tristitiae, easque remouebit, quibus induci posset daemones, ut à tristitia cessaret, quae impossibilitas est consequens ratione scientiae, cum qua Deus cogitationes varias immitit, & alias remouet. Mihi tamen multo verius videtur, daemones non posse à tristitia cessare, impossibilitate antecedente, quae dicitur impossibilitas ex parte causae praecedentis, de qua satis diximus disput. 68. cap. 4. hoc est, tali cogitatione praesentis mali, in qua cogitur à Deo permanere, ad tristitiam moueri, ut ab ea tristitia nulla alia cogitatione, nisi sola visione beatifica, possit cessare: quemadmodum ipsa clara visione Dei beatus ita necessario delectatur, ut non delectari non possit, impossibilitate praecedenti ex parte causae & cogitationis.

At obijciat quis in hunc modum: ut voluntas rem aliquam diligat, aut de ea delectetur necessario quoad exercitium, hoc est, ita ut ab amore, & delectatione cessare nequeat, debet non tantum in obiecto apparere summa ratione boni, sed etiam in exercitio debet nulla ratio, quali apparere: nam si apparere posset, eo ipso etiam posset voluntas ab exercitio cessare: atqui in ipso exercitio & opere tristitiae apparet ratio grauissimi mali: ergo daemones ab ea libere potest cessare. Respondet, tunc posse voluntatem ab actu amoris, & delectationis cessare, etiam si in obiecto sit summa ratio boni, si in exercitio appareat ratio aliqua mali quando potest remouere ab intellectu considerationem obiecti, ex qua nascitur amor, vel delectatio: si tamen cogere in ea manere, non posset non amare, & delectari, & quia daemones coguntur manere in cogitatione mali, & poenae, qua damnati sunt, & tale malum cogitatum non potest tristitiam non afferre: ideo non possunt non tristiari: quantumuis in ipso actu tristitiae rationem mali inueniant, & ideo non velint cessare.

ARTICVLVS IV.

Vtrum aer iste sit locus penalis daemones.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod aer iste non sit locus penalis daemones. Daemon enim est natura spiritalis. Natura autem

11.
Gregorius
Bassolis.

12.
Obi. 110
dissoluitur.

332.
4 d. 45. q. 1.
a. 3. tom. 2.
ad 4. & d.
47. q. 1. a. 3.
9. 4. ad 2.

Ppp 3

tem

tem spiritualis non afficitur loco. Ergo nullus locus est demonibus pœnalis.

2. Præterea. Peccatum hominis non est grauius, quam peccatum demonis: sed locus pœnalis hominis est infernus. Ergo multo magis demonis. Ergo non aer caliginosus.

*Lib. 3. super
Gen. c. 10. a
med. 10. 2.*

3. Præterea. Dæmones puniuntur pœna ignis. Sed in aere caliginoso non est ignis: ergo aer caliginosus non est locus pœnæ demonum.

Sed contra est, quod Aug. dicit 3. super Gen. ad lit. quod aer caliginosus est quasi carcer demonibus vsque ad tempus iudicii.

Respondeo dicendum, quod Angeli secundum suam naturam medij sunt inter Deum & homines. Habent autem hoc diuinæ prouidentiae ratio, quod inferiorum bonum per superiora procuratur. Bonum autem hominis dupliciter procuratur per diuinam prouidentiam, vno modo directe: dum scilicet aliquis inducitur ad bonum, & retrahitur à malo, & hoc decenter fit per Angelos bonos: alio modo indirecte, dum scilicet aliquis exercetur impugnatus per impugnationem contrarij. Et hanc procurationem boni humani conueniens fuit per malos Angelos fieri, ne totaliter post peccatum ab utilitate naturalis ordinis exciderent. Sic ergo demonibus duplex locus pœnalis debetur. Vnus quidem ratione suæ culpæ, & hic est infernus: alius autem ratione exercitationis humanæ, & sic debetur eis caliginosus aer. Procuratio autem salutis humanæ, protenditur vsque ad diem iudicii. Vnde & vsque tunc durat ministerium angelorum, & exercitatio demonum. Vnde & vsque tunc & boni angeli ad nos huc mittuntur, & dæmones in hoc aere caliginoso sunt ad nostram exercitium. Licet eorum aliqui etiam nunc in inferno sint ad torquendum eos, quos ad malum induxerunt, sicut & aliqui boni Angeli sunt cum animabus sanctis in cælo. Sed post diem iudicii omnes mali tam homines, quam Angeli in inferno erunt, boni vero in cælo.

Ad primum ergo dicendum, quod locus non est pœnalis angelo, aut animæ, sed quasi afficiens alterandæ naturam, quasi afficiens voluntatem contristando, dum angelus, vel anima apprehendit, sed esse in loco non conuenienti suæ voluntati.

Ad secundum dicendum, quod anima secundum ordinem naturæ non præfertur alteri animæ, sicut dæmones ordine naturæ præferuntur hominibus. Vnde non est similis ratio.

ARTIC. IV.

Ad tertium dicendum, quod aliqui dixerunt, vsque ad diem iudicii differri pœnam sensibilem, tam demonum, quam animarum, & similiter beatitudinem sanctorum differri vsque ad diem iudicii. Quod est erroneum & repugnans Apostoli sententiæ, qui dicit 2. Cor. 5. Si terris domus nostra huius habitationis dissoluitur, domum habemus in cælo. Alij vero licet hoc non concedant de animabus. Sed melius est dicendum, quod idem iudicium sit de malis animabus & malis angelis: sicut idem iudicium est de bonis animabus & bonis angelis. Vnde dicendum est, quod sicut locus celestis pertinet ad gloriam angelorum tamen gloria eorum non minuitur, cum ad nos veniunt: quia considerant illum locum esse suum, eo modo quo dicimus honorem Episcopi non minui, dum actum non sedet in cathedra. Similiter dicendum est, quod dæmones, licet non actum alligentur gehennali igni, dum sunt in aere isto caliginoso: tamen ex hoc ipso quod sciunt illam alligationem sibi deberi, eorum pœna non diminuitur. Vnde dicitur in quadam glossa Iacob. 3. quod portant secum ignem gehennæ, quo cumque vadant. Nec est contra hoc, quod rogauerunt Dominum, vt non mitteret eos in abyssum: vt dicitur Luc. 8. qui hoc petierunt reputantes sibi pœnam, si excluderentur à loco in quo possunt hominibus nocere. Vnde Matth. 8. dicitur, quod deprecabantur eum, ne expelleret eos extra regionem.

CONCLUSIO est, Quidam dæmones sunt in inferno, vt in loco pœnæ ipsi destinati: alij vero non sunt in aere caliginoso.

DISPVT. CCXLIII.

Quo pacto dæmones patiantur ab igne.

Dæmones torquentur solum apprehensione apparenti nulli nonnulli autumant. cap. 1.

Dæmones torquentur in inferno sola apprehensione privationis desiderati boni, alij existimant c. 2.

Dæmones ab igne cruciari per speciem aut cognitionem ab eo derivatam, nonnulli docuerunt c. 3.

Dæmones & animas separatas eodem modo ab igne torquentur, quo animæ in corpore cruciantur, Henricus & Scotus putarunt c. 4.

Dæmonem pati ab igne per qualitatem ab igne derivatam recentiores affirmant c. 5.

Dæmones occulto quodam modo per alligacionem ab igne torquentur probabilior sententia est c. 6.